

ที่ พร ๐๐๒๓.๓/ว ๒๙๓๐

ศาลากลางจังหวัดแพร่
ถนนไชยบูรณ์ พร ๕๕๐๐๐

๒๖

กรกฎาคม ๒๕๕๕

เรื่อง กรอบแนวทางการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในรูปแบบความร่วมมือระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

เรียน นายอำเภอทุกอำเภอ นายองค์การบริหารส่วนจังหวัดแพร่ และนายกเทศมนตรีเมืองแพร่

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือสำนักงานปลัดนายกรัฐมนตรี ที่ นร ๐๑๐๗/ว ๕๕๕๕
ลงวันที่ ๙ มิถุนายน ๒๕๕๕ จำนวน ๑ ชุด

ด้วยกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น แจ้งว่าสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ได้ดำเนินการติดตามผลการดำเนินงานรูปแบบความร่วมมือระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดบริการสาธารณะ เพื่อศึกษารูปแบบความร่วมมือระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดบริการสาธารณะ ได้แก่ การบริหารจัดการขยะ โดยรวบรวมแนวทางและรูปแบบความร่วมมือระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น วิธีการบริหารจัดการปัจจัยแห่งความสำเร็จ และการพัฒนาให้เกิดความยั่งยืนในการจัดการบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาพร้อมนี้

ดังนั้น เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ศึกษารูปแบบความร่วมมือระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการบริการสาธารณะในเรื่องดังกล่าวข้างต้น จึงขอให้แจ้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ พิจารณาศึกษาแนวทางรูปแบบความร่วมมือระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเรื่องกรอบแนวทางการบริหารจัดการขยะต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อทราบและพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายนิพนธ์ บุญหลวง)

รองผู้ว่าราชการจังหวัด ปฏิบัติราชการแทน
ผู้ว่าราชการจังหวัดแพร่

สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัด

กลุ่มงานส่งเสริมและพัฒนาท้องถิ่น

โทร. 0-5453-4119 ต่อ 12

๒๕๕๕ (๕๕๕๕)

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
จังหวัด
วันที่ 10 ส.ย. 2559
สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

ที่ นร ๐๑๐๗/ว ๕๕๕๘

ทำเนียบรัฐบาล กทม. ๑๐๓๐๐

๕ มิถุนายน ๒๕๕๙

เรื่อง รายงานการติดตามผลการดำเนินงานรูปแบบความร่วมมือระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดบริการสาธารณะ

สำนักพัฒนาระบบข้อมูลแบบและโครงสร้าง
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
วันที่ 10 ส.ย. 2559
เวลา 15.22

เรียน อธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

สิ่งที่ส่งมาด้วย รายงานการติดตามผลการดำเนินงานรูปแบบความร่วมมือระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดบริการสาธารณะ จำนวน ๔ ชุด

ด้วยสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ได้ดำเนินการติดตามผลการดำเนินงานรูปแบบความร่วมมือระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดบริการสาธารณะ เพื่อศึกษารูปแบบความร่วมมือระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดบริการสาธารณะ จำนวน ๔ ภารกิจ ได้แก่ การบริหารจัดการขยะ การดูแลรักษาแหล่งน้ำ การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และการดูแลผู้สูงอายุ โดยรวบรวมแนวทางและรูปแบบความร่วมมือระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น วิธีการบริหารจัดการ ปัจจัยแห่งความสำเร็จ และการพัฒนาให้เกิดความยั่งยืนในการจัดบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อนำเสนอคณะกรรมการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพิจารณากำหนดนโยบายในการส่งเสริมและสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเกิดความร่วมมือในการจัดบริการสาธารณะ

สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีได้จัดทำรายงานการติดตามผลการดำเนินงานรูปแบบความร่วมมือระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดบริการสาธารณะ ทั้ง ๔ ภารกิจ เสนอคณะกรรมการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพิจารณาแล้ว มีมติให้แจ้งส่วนราชการที่เกี่ยวข้องรับทราบรายงานการติดตามผลดังกล่าว เพื่อพิจารณาส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดความร่วมมือระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดบริการสาธารณะต่อไป รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการต่อไป ทั้งนี้ ผลเป็นประการใดกรุณาแจ้งให้สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีทราบด้วย จักขอบคุณมาก

ขอแสดงความนับถือ

สกด.
ที่ 646
วันที่ 10/6/59
เวลา 15.46

(Handwritten signature)

ดร. นิธิพัฒน์ อรรถนพ
อธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

(นายจิรัชย์ มูลทองโร่ย)

รองปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ปฏิบัติราชการแทน

ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

(นายสุวิชา เพ็งใหญ่)

สำนักงานคณะกรรมการการกระจายอำนาจ

ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

โทรศัพท์ ๐ ๒๒๘๓ ๔๖๐๘

โทรสาร ๐ ๒๒๘๓ ๔๖๔๑

นาง พ.จ. (นางสาว) สว่าง/นางสาว สว่าง

(Handwritten signature)
17/6/59

ผอ.สพร. รกน.

ผอ.สน.พร.

10 ส.ย. 2559

กรอบแนวทางการบริหารจัดการขยะในรูปแบบความร่วมมือ

ระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๑. Road Map การแก้ไขปัญหาขยะของประเทศไทย

คณะรักษาความสงบแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๕๗ มีมติเห็นชอบ Road Map การแก้ไขปัญหาขยะของประเทศไทย โดยแบ่งการดำเนินงานออกเป็น ๔ กิจกรรม ได้แก่

๑. การจัดการขยะเก่าสะสม ในพื้นที่วิกฤติ ๖ จังหวัด ได้แก่ พระนครศรีอยุธยา สระบุรี นครปฐม สมุทรปราการ ลพบุรี ปทุมธานี

๒. การจัดการขยะรูปแบบใหม่ เน้นผลิตพลังงาน นำขยะไปเผาเพื่อผลิตพลังงานโดยแบ่งเตาเผาเป็น ๓ ขนาด ได้แก่ ขนาดเล็ก (รองรับขยะน้อยกว่า ๕๐ ตัน/วัน) ขนาดกลาง (รองรับขยะ ๕๐-๓๐๐ ตัน/วัน) และขนาดใหญ่ (รองรับขยะมากกว่า ๓๐๐ ตัน/วัน)

๓. วางระเบียบมาตรการการบริหารจัดการขยะและของเสียอันตราย เนื่องจากยังไม่ประกาศยกเลิกกฎหมายเดิม กรมควบคุมมลพิษจึงเพิ่มเติมกฎกระทรวงปรับปรุงกฎหมายเก่าให้ อปท. ออกเทศบัญญัติ และเสนอกฎหมายใหม่ คือ ร่างพระราชบัญญัติ การจัดการซากผลิตภัณฑ์อิเล็กทรอนิกส์และเครื่องใช้ไฟฟ้า และร่างพระราชบัญญัติขยะแห่งชาติ เพื่อใช้จัดการขยะชุมชน โดยจะรวบรวมกฎหมายเดิมที่มีอยู่ ๑๒ ฉบับ และจะเสนอเข้าสภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณา

๔. การสร้างวินัยคนในชาติ จะมุ่งเน้นการประชาสัมพันธ์ รณรงค์ ให้ความรู้ ลดและคัดแยกขยะตั้งแต่ต้นทาง รวมถึงการลดการใช้ถุงพลาสติกและโฟม โดยจะขอความร่วมมือจากร้านค้าปลีกรายใหญ่ นอกจากนี้ จะบรรจุเรื่องการจัดการขยะมูลฝอยไว้ในหลักสูตรการศึกษาในโรงเรียน และส่งเสริมให้เกิดการปฏิบัติจริงในสถานศึกษา

ทั้งนี้ การดำเนินงานตาม road map แบ่งออกเป็น ๓ ระยะ ได้แก่

๑. ระยะเร่งด่วน ภายใน ๖ เดือน มีพื้นที่เป้าหมาย ๑๑ จังหวัด (อปท. จำนวน ๖๑๙ แห่ง) การกำจัดขยะเก่า ในพื้นที่ ๖ จังหวัด ได้แก่ พระนครศรีอยุธยา สระบุรี นครปฐม สมุทรปราการ ลพบุรี ปทุมธานี และจังหวัดนำร่องที่จัดการขยะรูปแบบใหม่ จำนวน ๕ จังหวัด ได้แก่ นนทบุรี ภูเก็ต สงขลา กรุงเทพมหานคร และเชียงราย

๒. ระยะปานกลาง ภายใน ๑ ปี มีพื้นที่เป้าหมาย ๒๐ จังหวัด (อปท. จำนวน ๒,๑๗๒ แห่ง) ได้แก่ กาญจนบุรี นครศรีธรรมราช เพชรบุรี สุราษฎร์ธานี ราชบุรี ขอนแก่น ปราจีนบุรี ประจวบคีรีขันธ์ ชลบุรี นครราชสีมา ลำปาง แพร่ ชัยนาท เพชรบูรณ์ ระนอง ชุมพร ยะลา ฉะเชิงเทรา กระบี่ และสมุทรสาคร

๓. ระยะยาว ภายในเวลา ๑ ปีขึ้นไป จะดำเนินการต่อในจังหวัดอื่นๆ ที่เหลืออีก ๔๖ จังหวัด (อปท. จำนวน ๕,๐๖๒ แห่ง)

๒. แนวทางการทำความเข้าใจความตกลงร่วมมือกันจัดทำบริการสาธารณะของ อปท. ตามประกาศ ก.ก.ถ.
เรื่อง การทำความเข้าใจความตกลงร่วมมือกันจัดทำบริการสาธารณะของ อปท.

๒.๑ การจัดทำบันทึกข้อตกลง

- (๑) ประชุมหารือร่วมกัน โดยจัดทำบันทึกข้อตกลงเป็นหนังสือ
- (๒) นำเสนอสภาท้องถิ่นพิจารณาให้ความเห็นชอบ โดยปฏิบัติตามกฎหมายจัดตั้ง อปท.
- (๓) รายงานและจัดส่งสำเนาบันทึกข้อตกลงให้กับผู้กำกับดูแล อปท.

๒.๒ บันทึกข้อตกลงร่วมมือกันอย่างน้อยต้องมีรายละเอียด ดังนี้

- (๑) รายชื่อ อปท. ที่เข้าร่วมมือกันจัดบริการสาธารณะ
- (๒) วัตถุประสงค์ของการดำเนินงาน
- (๓) ระยะเวลาการดำเนินงาน
- (๔) แผนการดำเนินงานและการบริหารใช้จ่ายตามโครงการ
- (๕) งบประมาณ
- (๖) ขอบเขตความรับผิดชอบและกิจกรรมของการจัดบริการสาธารณะ

๒.๓ การแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อติดตามและประเมินผล

กรณีที่มีการปฏิบัติงานต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องให้ อปท. แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารเพื่อปฏิบัติให้เป็นไปตามข้อตกลงและให้แต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อติดตามและประเมินผลการจัดทำบริการสาธารณะตามบันทึกข้อตกลง ในการดำเนินงานกรณีเกิดปัญหาที่จะต้องมีการวินิจฉัย เพื่อแก้ไขปัญหาให้คณะกรรมการบริหารเสนอปัญหาที่เกิดขึ้นมายัง อปท. ที่เข้าร่วมโครงการ เพื่อให้ผู้บริหาร อปท. ประชุมหารือร่วมกัน เพื่อหาข้อยุติและตัดสินใจดำเนินการต่อไป

๒.๔ การดำเนินโครงการจัดทำบริการสาธารณะร่วมกัน ให้ อปท. แต่ละแห่งที่เข้าร่วมโครงการ ดำเนินการดังนี้

๑) การจัดซื้อจัดจ้างหรือการดำเนินการจัดหาพัสดุและครุภัณฑ์

- กรณีที่สามารถแยกการจัดซื้อจัดจ้างได้ ให้ อปท. เป็นผู้ดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างหรือดำเนินการจัดหาพัสดุและครุภัณฑ์นั้น

- กรณีที่ไม่สามารถแยกการจัดซื้อจัดจ้างได้ ให้ อปท. ให้ความตกลงร่วมมือกันให้ อปท. แห่งใดแห่งหนึ่งที่เข้าร่วมโครงการเป็นผู้ดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างก็ได้ โดยให้นำระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการพัสดุของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น มาใช้บังคับ

๒) ความเป็นเจ้าของในทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับโครงการ

- กรณีที่แยกการจัดซื้อจัดจ้างได้ ให้ อปท. เป็นเจ้าของทรัพย์สินนั้น

- กรณีที่ไม่สามารถแยกการจัดซื้อจัดจ้างได้ อาจแบ่งได้ ดังนี้

(๑) การร่วมมือกันในลักษณะการสนับสนุนงบประมาณ หรือพัสดุ ครุภัณฑ์ ให้แก่ อปท. ใดเป็นผู้ดำเนินการ ให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของ อปท. ที่ได้รับการสนับสนุน

(๒) การร่วมมือกันในลักษณะที่เป็นการลงทุนร่วมกัน ให้ อปท. เป็นเจ้าของทรัพย์สินตามสัดส่วนทรัพย์สินที่นำมาลงทุน

๓) การดูแลและบำรุงรักษาทรัพย์สินที่ไม่ได้ทำความตกลงกันได้

- กรณีที่ อปท. ใดเป็นเจ้าของทรัพย์สิน ให้ อปท. นั้นเป็นผู้ดูแลและบำรุงรักษาทรัพย์สิน
- กรณีการสนับสนุนงบประมาณให้แก่ อปท. ใดเป็นผู้ดำเนินการจัดซื้อจัดจ้าง ให้ อปท. ที่ได้รับการสนับสนุนเป็นผู้ดูแลและบำรุงรักษาทรัพย์สิน
- กรณีการนำงบประมาณมาลงทุนร่วมกันเพื่อดำเนินการจัดซื้อจัดจ้าง ให้ อปท. ที่เข้าร่วมโครงการประชุมร่วมกัน และมอบหมายให้ อปท. แห่งใดแห่งหนึ่งเป็นผู้ดูแลและบำรุงรักษาทรัพย์สิน

๔) ความเสียหายที่เกิดขึ้น

- จากการกระทำละเมิดของบุคคลภายนอก
ทรัพย์สินที่เสียหายเป็นของ อปท. ใดให้ อปท. นั้นรับผิดชอบ
ทรัพย์สินที่เสียหายเป็นทรัพย์สินรวมของโครงการ ให้ อปท. ที่ได้รับมอบหมายเป็นผู้จัดซื้อจัดจ้างหรือผู้ดูแลทรัพย์สินนั้นรับผิดชอบ
- ความเสียหายที่เกิดจากการกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่โครงการ
ให้ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยความผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่

๕) รายได้ที่เกิดขึ้นจากการจัดทำบริการสาธารณะ

ให้แบ่งรายได้ที่เกิดขึ้นหลังจากหักค่าใช้จ่ายในการดำเนินการแล้วให้แก่ อปท. ที่เข้าร่วมโครงการตามสัดส่วนที่ได้ตกลงกันได้

๓. การติดตามและประเมินผลการดำเนินงานการบริหารจัดการขยะในรูปแบบความร่วมมือระหว่าง อปท.

สำนักงานคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (สำนักงาน ก.ก.ถ.) ได้ดำเนินการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานการบริหารจัดการขยะในรูปแบบความร่วมมือระหว่าง อปท. ในการจัดบริการสาธารณะ ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะ ในพื้นที่ อปท. กลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๖ แห่ง ปรากฏผลสรุป ดังนี้

๓.๑ อปท. กลุ่มตัวอย่างที่ลงพื้นที่ติดตามผล

- ๑) องค์การบริหารส่วนจังหวัดระยอง อำเภอเมือง จังหวัดระยอง
- ๒) เทศบาลนครภูเก็ต อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต
- ๓) เทศบาลเมืองบุรีรัมย์ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์
- ๔) เทศบาลตำบลลานกระบือ อำเภอลานกระบือ จังหวัดกำแพงเพชร
- ๕) เทศบาลตำบลเกาะคา อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง
- ๖) เทศบาลตำบลพนา อำเภอพนา จังหวัดอำนาจเจริญ

๓.๒ รูปแบบการบริหารจัดการขยะของ อปท.

พบว่า อปท. มีวิธีการบริหารจัดการขยะ จำนวน ๔ วิธี ได้แก่ ๑) ระบบกำจัดขยะมูลฝอยด้วยเตาเผาขยะ ๒) ระบบฝังกลบขยะและบ่อบำบัดที่ถูกต้องตามหลักสุขาภิบาล ๓) การวางกองที่ไม่ถูกหลักสุขาภิบาล และ ๔) การทำปุ๋ยหมัก ทั้งนี้ จะเห็นได้ว่า อปท. มีการบริหารจัดการขยะตามความเหมาะสมของ

สภาพพื้นที่แบ่งออกเป็น ๒ ลักษณะ ได้แก่ การบริหารจัดการในภาพรวมระดับจังหวัด และการบริหารจัดการในระดับพื้นที่ อปท. ดังนี้

๑) การบริหารจัดการในภาพรวมระดับจังหวัด

อปท. ขนาดใหญ่ในลักษณะสังคมเมือง เช่น เทศบาลนครภูเก็ต (มีขยะในพื้นที่ ซึ่งสามารถกำจัดได้ จำนวน ๑๓๐ ตัน/วัน และสามารถกำจัดขยะให้ อปท. อื่น จำนวน ๕๗๐ ตัน/วัน) และ อบจ. ระยอง (มีขยะในพื้นที่ จำนวน ๓๐๐ ตัน/วัน) พบว่า มีปริมาณขยะจำนวนมาก และประชาชนส่วนใหญ่ไม่มีการคัดแยกขยะจากครัวเรือน ส่งผลให้เกิดปัญหาขยะล้นเมือง

กรณีจังหวัดภูเก็ต เทศบาลนครภูเก็ต ได้ดำเนินการบริหารจัดการขยะแบบผสมผสาน ได้แก่ ๑) ระบบเตาเผาขยะที่สามารถผลิตกระแสไฟฟ้าให้การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคกำจัดขยะได้ จำนวน ๗๐๐ ตัน/วัน ใช้งบบำรุงรักษาเฉลี่ยปีละ ๘๘.๗๘ ล้านบาท มีบุคลากรรับผิดชอบ จำนวน ๑๕ คน ๒) การฝังกลบขยะและบ่อบำบัดขยะ มีจำนวน ๕ บ่อ ใช้งบประมาณบริหารจัดการปีละ จำนวน ๓๙ ล้านบาท บุคลากรรับผิดชอบ จำนวน ๑๕ คน และ ๓) การทำปุ๋ยหมัก โดยมีการบูรณาการหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และ อปท. ทั้งจังหวัด ทั้งนี้ระบบการบริหารจัดการขยะดังกล่าวสามารถกำจัดขยะที่เกิดขึ้นในแต่ละวันได้ ซึ่งการเก็บขนขยะไปกำจัด อปท. แต่ละแห่งมีหน้าที่นำขยะไปยังจุดรับขยะ สำหรับ อปท. ที่ไม่มีรถเก็บขนขยะ เทศบาลนครภูเก็ต รับผิดชอบในการเก็บขนขยะ โดย อปท. จะต้องเสียค่าธรรมเนียมในการเก็บขนและกำจัดขยะ (อัตราค่าบริการ จำนวน ๕๒๐ บาท/ตัน) จะเห็นได้ว่า เทศบาลนครภูเก็ตมีความมุ่งมั่นในการดำเนินงานดังกล่าว

กรณีจังหวัดระยอง ได้ดำเนินการบริหารจัดการขยะ โดยมีศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยรวมแบบครบวงจร ซึ่งสามารถกำจัดขยะในพื้นที่ จำนวน ๑ ตัน/วัน และสามารถกำจัดขยะให้ อปท. อื่น จำนวน ๒๕๙๓ ตัน/วัน อัตราค่าบริการ จำนวน ๔๐๐ บาท/ตัน ใช้งบประมาณบริหารจัดการปีละ จำนวน ๓๐๐ ล้านบาท มีบุคลากรรับผิดชอบ จำนวน ๑๕ คน สำหรับการนำขยะไปกำจัดโดยวิธีฝังกลบอย่างถูกหลักสุขาภิบาล เช่น การปูแผ่น HDPE ในบ่อฝังกลบและบ่อบำบัดน้ำเสีย การติดตั้งเครื่องเติมอากาศในบ่อบำบัดน้ำเสีย บ่อสังเกตุการณ์ และลานล้างรถบรรทุกขยะก่อนออกจากศูนย์กำจัดขยะ การปลูกต้นไม้เพื่อเป็นแนวกันชน และการปรับปรุงภูมิทัศน์ภายในศูนย์กำจัดขยะมูลฝอย นอกจากนี้ อบจ. ระยอง ได้มีการก่อสร้างโรงไฟฟ้าเพื่อแปลงขยะเป็นพลังงาน โดยมีการผลิตเชื้อเพลิงแห้ง Refuse Derived Fuel (RDF) และผลิตไฟฟ้าจากพลังงานขยะ โดยใช้ขยะจากชุมชนปริมาณ ๕๐๐ ตัน/วัน สามารถผลิตไฟฟ้าได้ ปริมาณ ๘ MW/วัน ขายให้การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค โดยมีกระบวนการคัดแยกขยะ ๔ ประเภท ได้แก่ ๑) ขยะอินทรีย์ มีปริมาณมากที่สุด จะถูกนำไปฝังกลบในหลุมที่ถูกหลักสุขาภิบาล ๒) ขยะรีไซเคิลมีการนำส่งโรงงานแปรรูป ๓) เศษพลาสติก มีการนำส่งโรงงานแปรรูป และ ๔) ขยะที่เหลือจากการคัดแยก จะถูกนำไปฝังกลบในหลุมที่ถูกหลักสุขาภิบาล ทั้งนี้ ระบบการบริหารจัดการขยะแบบครบวงจรมีประสิทธิภาพสามารถแปลงขยะเป็นพลังงานทำให้ขยะในชุมชนหมดไป และได้พลังงานทดแทนเป็นการใช้ประโยชน์อย่างคุ้มค่า และมีการจัดกิจกรรม CSR ร่วมกับชุมชนโดยรอบ ศูนย์กำจัดขยะ ได้แก่ การส่งเสริมให้เยาวชนและชุมชน ลดและคัดแยกขยะมูลฝอย รวมถึงการสนับสนุนรถบรรทุกขยะให้กับชุมชนโดยรอบพื้นที่กำจัดขยะ และจัดกิจกรรมส่งเสริมอาชีพจากการแปรรูปขยะมูลฝอยเป็นทุนและการทำปุ๋ยหมักชีวภาพ

สรุปวิธีการ/ขั้นตอนกระบวนการดำเนินงาน

(๑) แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารจัดการขยะในระดับจังหวัดโดยมีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน ผู้บริหาร อปท. ทุกแห่ง ส่วนราชการ และองค์กรเอกชนเป็นกรรมการ และเจ้าหน้าที่สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดเป็นเลขานุการ

(๒) แต่งตั้งอนุกรรมการด้านต่างๆ มีหัวหน้าส่วนราชการที่เกี่ยวข้องเป็นประธาน เช่น ผู้แทนสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัด และสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด

(๓) จัดประชุมชี้แจงทำความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาขยะในพื้นที่จังหวัด และแบ่งหน้าที่รับผิดชอบตามศักยภาพของแต่ละ อปท.

(๔) จัดทำบันทึกข้อตกลงร่วมกันระหว่าง อปท. เจ้าภาพหลัก กับ อปท. ทุกแห่งในจังหวัด ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง และเอกชน

(๕) รณรงค์ให้ประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะจากต้นทาง และการกำจัดขยะมูลฝอยตามหลักวิชาการ รวมถึงการรีไซเคิลวัสดุเหลือใช้

(๖) ติดตามผลการดำเนินงาน และรายงานผลการดำเนินงาน

๒) การบริหารจัดการในระดับพื้นที่ อปท.

อปท. ขนาดเล็กในสังคมชนบท เช่น เทศบาลเมืองบุรีรัมย์ (ขยะในพื้นที่ จำนวน ๔๐ ตัน/วัน และกำจัดให้ อปท. อื่น จำนวน ๓๐ ตัน/วัน) เทศบาลตำบลลานกระบือ (ขยะในพื้นที่ จำนวน ๔ ตัน/วัน และกำจัดให้ อปท. อื่น จำนวน ๖ ตัน/วัน) เทศบาลตำบลเกาะคา (ขยะในพื้นที่ ๑๐ ตัน/วัน และกำจัดให้ อปท. อื่น จำนวน ๒๖ ตัน/วัน) และเทศบาลตำบลพนา (ขยะในพื้นที่ จำนวน ๑ ตัน/วัน) พบว่า ขยะส่วนใหญ่เป็นขยะในครัวเรือนจะเป็นขยะมูลฝอยจากการอุปโภค บริโภค และส่วนใหญ่เป็นขยะเปียก การกำจัดจะดำเนินการได้ง่ายกว่า อปท. ที่มีศักยภาพในพื้นที่ควรเป็นเจ้าภาพหลัก ควรมีการรวมกลุ่มของ อปท. (cluster) โดยในแต่ละจังหวัดอาจจะแบ่งเป็นกลุ่มตามความเหมาะสมของสภาพพื้นที่ ซึ่งต้องคำนึงถึงความคุ้มค่าพิจารณาจากปริมาณขยะ ระยะทางการขนส่ง และสถานที่กำจัดขยะ ซึ่งอาจดำเนินการในลักษณะการฝังกลบอย่างถูกหลักสุขาภิบาล หรือการทำปุ๋ยหมัก โดยจัดทำบันทึกข้อตกลงร่วมกันระหว่าง อปท. ในพื้นที่ใกล้เคียงร่วมกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด และบริษัทเอกชน

กรณีเทศบาลตำบลเกาะคา มีขยะในพื้นที่ ๑๐ ตัน/วัน ซึ่งสามารถกำจัดขยะเองได้ และกำจัดให้ อปท. อื่น จำนวน ๒๖ ตัน/วัน ได้ดำเนินการบริหารจัดการขยะ โดยมีศูนย์ประสานและบริหารจัดการร่วมด้านการจัดการขยะ โดยการฝังกลบขยะบนพื้นดินให้ อปท. ที่ร่วมดำเนินการนำขยะที่ผ่านการคัดแยกมายังสถานที่กำจัดขยะ โดย อปท. ภาควิศวกรรมอุดหนุนงบประมาณปีละ ๑๐๐,๐๐๐ บาท/แห่ง เป็นค่ากำจัดขยะและค่าบริหารจัดการศูนย์ฯ งบประมาณบริหารจัดการเฉลี่ยปีละ จำนวน ๑.๓๐ ล้านบาท มีบุคลากรรับผิดชอบจำนวน ๑๕ คน สำหรับการทำปุ๋ยหมักจากขยะเปียก มีการรณรงค์ให้ประชาชนคัดแยกขยะจากครัวเรือน มีการนำกลับมาใช้ใหม่ และการเพิ่มมูลค่าขยะให้กลับเป็นเงินภายใต้หลักการ การลดและการคัดแยกจากแหล่งกำเนิด เน้นการใช้มาตรการ ๓R ได้แก่ ๑) Reuse ๒) Reduce ๓) Recycle โดยนำขยะเปียกมาแปรรูป เช่น การทำปุ๋ยอินทรีย์ การทำปุ๋ยน้ำหมักชีวภาพ การเลี้ยงไส้เดือน การนำไปหมักเพื่อให้เกิดก๊าซใช้ในโรงเรียน ทั้งนี้ ใช้กระบวนการจัดการโดยคนในชุมชน สร้างการมีส่วนร่วม ความรู้สึกเป็นเจ้าของท้องถิ่นร่วมกันและกระตุ้นให้เกิดจิตสำนึกสาธารณะ จึงทำให้เทศบาลตำบลเกาะคาประสบความสำเร็จในการบริหารจัดการขยะ

สรุปวิธีการ/ขั้นตอนกระบวนการดำเนินงาน

(๑) ศึกษาสภาพปัญหาการจัดการขยะในพื้นที่

(๒) จัดทำประชาคมระดมความคิดเห็นและชี้แจงทำความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาขยะในพื้นที่ และแบ่งหน้าที่รับผิดชอบตามศักยภาพของแต่ละ อปท.

(๓) แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารจัดการขยะในระดับพื้นที่ โดยมีนายอำเภอหรือผู้บริหาร อปท. ในพื้นที่เป็นประธาน ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง (เจ้าหน้าที่สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด) ผู้นำชุมชน และองค์กรเอกชนเป็นกรรมการ และเจ้าหน้าที่ของ อปท. เจ้าภาพหลักที่รับผิดชอบงานเกี่ยวกับ สิ่งแวดล้อมเป็นเลขานุการ

(๔) จัดทำบันทึกข้อตกลงร่วมกันระหว่าง อปท. เจ้าภาพหลักกับ อปท. ในพื้นที่ใกล้เคียงที่ เข้าร่วม ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง เอกชน มูลนิธิ และผู้นำชุมชน

(๕) รณรงค์ให้ประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะจากต้นทาง เพื่อลดขั้นตอน การจัดการขยะ โดยแบ่งขยะออกเป็น ขยะเปียก นำมาทำปุ๋ยอินทรีย์ และเลี้ยงไส้เดือน ขยะแห้ง กำจัดโดยการ ฝังกลบและเพิ่มมูลค่า ขยะรีไซเคิลหรือขยะขายได้ ขายที่ธนาคารขยะและร้านรับซื้อของเก่าในชุมชน ขยะอันตราย กำจัดตามหลักสุขาภิบาล

(๖) ติดตามประเมินผลการดำเนินงานและรายงานผลการดำเนินงาน

๓.๓ ลักษณะรูปแบบความร่วมมือที่ อปท. ดำเนินการ

๑) การจัดทำบันทึกข้อตกลงร่วมกัน

ลักษณะความร่วมมือจะมี-อปท. เจ้าภาพซึ่งจะให้การสนับสนุนงบประมาณ บุคลากร และ เครื่องมือ เครื่องจักร อุปกรณ์ และกำหนดแผนการดำเนินงาน ตามลำดับ สำหรับ อปท. อื่น ร่วมสนับสนุน งบประมาณ ร่วมจัดทำแผนการดำเนินงาน และสถานที่ดำเนินงานร่วมกัน

๒) การจัดทำโครงการร่วมกัน

ลักษณะความร่วมมือจะมี อปท. เจ้าภาพเป็นผู้รับผิดชอบโครงการหลัก และ อปท. เจ้าภาพ จะสนับสนุนงบประมาณ และเครื่องจักร อุปกรณ์ ส่วน อปท. ภาคีจะมีการจัดทำแผนการดำเนินงานร่วมกัน และร่วมสนับสนุนบุคลากร

๓.๔ การบริหารจัดการเกี่ยวกับการกำหนดความรับผิดชอบร่วมกัน

(๑) กรณีเกิดรายได้ ส่วนใหญ่เป็นค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการโครงการทั้งหมด และสำหรับ อปท. ที่มีภารกิจเฉพาะเอกชนดำเนินการจะมีการแบ่งตามสัดส่วนข้อตกลง

(๒) การดูแลบำรุงรักษาทรัพย์สิน เครื่องจักร เครื่องมือ อุปกรณ์

- กรณีทำบันทึกข้อตกลงร่วมกัน จะมีข้อตกลงร่วมกันในการดูแลทรัพย์สิน และมีการทำ หลักฐานการยืมและคืนเครื่องมือ อุปกรณ์ต่างๆ และ อปท. ภาคีจะร่วมกันออกค่าใช้จ่ายในการดูแล บำรุงรักษา ซ่อมแซมตามข้อตกลง หรือกรณีจ้างเหมาบริการเอกชนจะรับผิดชอบตามข้อตกลง

- กรณีทำโครงการร่วมกัน อปท. เจ้าภาพจะรับผิดชอบดูแล บำรุงรักษา ซ่อมแซมเอง ทั้งหมด

(๓) กรณีเกิดความเสียหาย

- ทำบันทึกข้อตกลงร่วมกัน อปท. ภาคีจะรับผิดชอบร่วมกันตามข้อตกลง
- ทำโครงการร่วมกัน อปท. เจ้าภาพจะรับผิดชอบเองทั้งหมด

๓.๕ ผลลัพธ์ที่ได้เปรียบเทียบกับก่อนและหลังดำเนินการโครงการในรูปแบบความร่วมมือ

(๑) ก่อนดำเนินการ พบว่า ในพื้นที่ อปท. ส่วนใหญ่ประชาชนไม่มีการคัดแยกขยะจากต้นทาง อปท. แต่ละแห่งไม่มีสถานที่/บริเวณรวบรวมและกำจัดขยะ และมีการกำจัดขยะไม่ถูกต้องตามหลักสุขาภิบาล ขาดงบประมาณในการดำเนินงาน และประชาชนขาดความรู้ในการกำจัดขยะส่งผลให้ไม่มีจิตสำนึกร่วมกัน ในการคัดแยกขยะ

(๒) หลังดำเนินการ บริหารจัดการขยะในรูปแบบความร่วมมือ พบว่า อปท. ส่วนใหญ่ ได้มีการจัดกิจกรรมรณรงค์และส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำจัดขยะและสร้างจิตสำนึกให้มีการคัดแยกขยะจากต้นทาง จึงทำให้ อปท. สามารถนำขยะที่ผ่านการคัดแยกมาเข้าสู่กระบวนการ โดยร่วมมือกับ อปท. ใกล้เคียงหรือภายในจังหวัดเดียวกัน ส่วนราชการ มูลนิธิ และรวมถึงเอกชน มีผู้เชี่ยวชาญมาให้คำปรึกษา มีการสร้าง ปรับปรุงซ่อมแซมสถานที่กำจัดขยะให้ถูกต้องตามหลักสุขาภิบาล สามารถกำจัดขยะได้มากขึ้น ส่งผลให้ปริมาณขยะในชุมชนลด และทำให้สภาพแวดล้อมดีขึ้น

๓.๖ ปัจจัยแห่งความสำเร็จ พบว่า ส่วนใหญ่ อปท. และชุมชนมีความเข้มแข็ง ความเหมาะสมของสภาพพื้นที่ มีการวางแผนและการประสานงานที่ดี มีการสนับสนุนงบประมาณจากส่วนราชการหรือ อปท. ได้รับการจัดสรรงบประมาณอย่างต่อเนื่อง และมีองค์ความรู้และต้นแบบที่ดีในการดำเนินงาน เช่น มูลนิธิ เพื่อสิ่งแวดล้อมภูเก็ต ได้คิดค้นต้นแบบถังหมักปุ๋ยอินทรีย์แบบใช้อากาศ เพื่อช่วยลดปริมาณขยะอินทรีย์อย่างยั่งยืน นอกจากนี้ มีความสัมพันธ์ที่ดีระหว่าง อปท. ด้วยกันเอง ประชาชน และส่วนราชการหรือหน่วยงานอื่นๆ ล้วนส่งผลให้เกิดความร่วมมือในการบริหารจัดการขยะ

๓.๗ แผนการดำเนินงานในอนาคต พบว่า อปท. ขนาดใหญ่มีแนวโน้มจะพัฒนาต่อยอดการบริหารจัดการขยะในภาพรวมแบบครบวงจร เช่น อบจ.ระยอง จะดำเนินการก่อสร้างอาคารคัดแยกขยะมูลฝอยพร้อมติดตั้งเครื่องจักรระบบคัดแยกขยะ พัฒนาศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยรวมให้สามารถรองรับปริมาณขยะจาก อปท. ในพื้นที่จังหวัดได้ เทศบาลนครภูเก็ตมีแผนการจัดทำอุทยานการเรียนรู้ด้านพลังงานและสิ่งแวดล้อม สำหรับ อปท. ขนาดเล็ก เช่น เทศบาลตำบลเกาะคา มีแผนการจัดทำระบบการคัดแยกขยะที่สามารถนำขยะเชื้อเพลิงไปขายให้กับบริษัทเอกชนเป็นรายได้ให้แก่เทศบาลได้ และเทศบาลตำบลลานกระบือ จะมีการต่อยอดการดำเนินงานการบริหารจัดการขยะแบบเชิงกลและชีวภาพ (Mechanical and Biological Treatment : MBT) เป็นแบบระบบเทคโนโลยีการผลิตเชื้อเพลิงขยะ (Refused Derive Fuel : RDF)

๓.๘ ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะของอปท. ในการดำเนินงานการบริหารจัดการขยะในรูปแบบความร่วมมือ พบว่า อปท. ส่วนใหญ่ มีปัญหาในการดำเนินงาน คือ ประชาชนไม่คัดแยกขยะจากต้นทางทำให้เกิดขยะสะสมและเป็นอุปสรรคในการกำจัด รองลงมา คือ เครื่องมือ เครื่องจักรไม่เพียงพอรองรับปริมาณขยะที่มีจำนวนมากและขาดงบประมาณในการดำเนินงาน และไม่มีกฎหมายรองรับการดำเนินงานเกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะในลักษณะรูปแบบความร่วมมือระหว่าง อปท. ซึ่ง อปท. ขนาดใหญ่ได้มีข้อเสนอแนะให้ส่วนกลางจัดสรรงบประมาณเพิ่มเติมในการบริหารจัดการขยะแบบครบวงจรในภาพรวมของจังหวัด และควร

สนับสนุนเครื่องมือ เครื่องจักร อุปกรณ์ และให้คำปรึกษาทางด้านเทคนิคแก่ อปท. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
ควรดำเนินการแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะ และการดำเนินงานรูปแบบความร่วมมือระหว่าง
อปท. ให้สามารถดำเนินการได้

๔. ข้อเสนอแนะของสำนักงาน ก.ก.ธ. และคณะอนุกรรมการด้านการติดตามและประเมินผล

๑) กระทรวงมหาดไทยควรกำหนดมาตรการในการสนับสนุน ส่งเสริมให้ อปท. ที่มีการรวมกลุ่ม
ในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยที่มีผลการดำเนินงานในพื้นที่ที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งผลักดันให้ส่วนราชการต่าง ๆ
ในพื้นที่ เป็นผู้ดำเนินการคัดแยกขยะเพื่อให้เกิดความร่วมมือจากประชาชน ชุมชน โรงเรียน สถานประกอบการ
ในการคัดแยกขยะตั้งแต่ต้นทาง

๒) กระทรวงมหาดไทยควรส่งเสริมให้ อปท. มีการรวมกลุ่มกันบริหารจัดการขยะอย่างครบวงจร
โดยมีการบูรณาการแผนงาน งบประมาณ บุคลากร เครื่องมือ อุปกรณ์ ด้วยการใช้วิธีการจัดการขยะ
แบบผสมผสานตามศักยภาพและความสามารถของ อปท. และการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมกับบริบทของ อปท.
ในการจัดการขยะ ไม่จำเป็นต้องใช้เทคโนโลยีที่มีราคาแพง โดยให้มีการจัดการขยะที่เกิดขึ้นภายในกลุ่มของ
อปท. ซึ่งคาดว่าจะเป็นการลดปริมาณขยะที่จะเกิดขึ้นในภาพรวมของจังหวัดได้

๓) อบจ. หรือเทศบาลขนาดใหญ่ ควรเป็นหน่วยงานหลักในการบูรณาการ อปท. และส่วนราชการ
ที่เกี่ยวข้องในจังหวัดในการเป็นศูนย์กลางรวบรวมของเสียอันตรายจากชุมชนและนำไปกำจัดอย่างถูกต้อง
โดยร่วมกันออกค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน

๔) สำนักงาน ก.ก.ธ. ควรเป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่ส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือในการจัดบริการ
สาธารณะของ อปท. รวมทั้งประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมควบคุมมลพิษ และกรมส่งเสริมคุณภาพ
สิ่งแวดล้อม เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการหรือเทคโนโลยีในการจัดการขยะในรูปแบบต่างๆ ของ
อปท. ที่มีความสอดคล้องกับบริบทของ อปท. รวมทั้งการพัฒนาขีดความสามารถของบุคลากร และสนับสนุน
งบประมาณให้แก่ อปท. ในการจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่
